

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

пр. Перемоги, 10, м. Київ, 01135, тел. (044) 481-32-21, факс (044) 481-47-96
E-mail: mon@mon.gov.ua, код ЄДРПОУ 38621185

Керівникам закладів вищої освіти,
що належать до сфери управління
Міністерства освіти і науки
України

Про інформування

Шановні колеги!

За результатами проведення Стратегічної сесії з вищої освіти, яка відбулася 02.03.2023 року за участі представників Міністерства освіти і науки України (далі – МОН), Верховної Ради України, Національної академії педагогічних наук України, Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти, Державної служби якості освіти, міжнародних організацій та керівників закладів вищої освіти інформуємо.

Відповідно до пункту 4 частини шостої статті 13-1 Закону України «Про запобігання корупції» (далі – Закон) та підпункту 1 пункту 5 Положення про МОН, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 16 жовтня 2014 р. № 630 МОН в межах повноважень, передбачених законом, забезпечує здійснення заходів щодо запобігання корупції і контроль за їх виконанням в апараті МОН, на підприємствах, в установах та організаціях, що належать до сфери його управління, зокрема шляхом здійснення заходів з виявлення конфлікту інтересів та сприяння його врегулюванню.

Так, при здійсненні повноважень сектором з питань запобігання та виявлення корупції МОН за 2021 рік було врегульовано 35 випадків конфлікту інтересів, за 2022 рік – 17, станом на 01.03.2023 року – 31.

Найбільш поширені випадки конфліктів інтересів щодо яких МОН отримувало повідомлення, зумовлені спільною роботою із близькими особами та зайняттям керівниками закладів вищої освіти посад за сумісництвом у цьому ж закладі.

Необхідно звернути увагу, що визначення понять потенційного та реального конфлікту інтересів, а також приватного інтересу наведено у статті 1 Закону.

Відповідно до пункту 12.3 розділу 12 Методичних рекомендацій від 21.10.2022 №13 Щодо застосування окремих положень Закону України «Про запобігання корупції» стосовно запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, дотримання обмежень щодо запобігання корупції (далі – Методичні рекомендації) на посадових осіб юридичних осіб публічного права, які не

МОН № 1/3394-23 від 09.03.2023

Підписав: Костюченко Олександр Володимирович
Сертифікат: 58E2D9E7F900307B04000000BEB91F0042B5A300
Дійсний: з 27.05.2022 13:35:20 по 26.05.2023 13:35:20

зазначені в пункті 1 частини першої статті 3 Закону, зокрема на керівників та інших посадових осіб державних та комунальних підприємств, установ, організацій, не поширюються обмеження спільної роботи близьких осіб, визначені в статті 27 Закону. Але на вказаних осіб поширюються вимоги щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, передбачені статтею 28 Закону. Відносини прямого підпорядкування між близькими особами завжди зумовлюють наявність потенційного конфлікту інтересів у особи, якій підпорядковується його близька особа. У такому випадку слід вживати передбачених Законом заходів для врегулювання конфлікту інтересів.

Окрім того, пунктом 14.1.1 розділу 14 Методичних рекомендацій, на підставі визначеного статтею 1 Закону поняття «пряме підпорядкування», встановлено, що відносини прямого підпорядкування існують не тільки між працівником та його безпосереднім керівником, а також між працівником та будь-яким його керівником, який має повноваження вирішувати питання (брати участь у вирішенні) прийняття на роботу, звільнення з роботи, застосування заохочень, дисциплінарних стягнень, надання вказівок, доручень тощо, контролю за їх виконанням. Таким чином, близька особа перебуває у прямому підпорядкуванні не лише у свого безпосереднього керівника, а й у керівника підприємства, через що у керівника наявний потенційний конфлікт інтересів.

Таким чином, конфлікт інтересів буде наявний у тієї особи, яка має повноваження, під час реалізації яких стосовно близької особи може бути задоволений приватний інтерес.

У відповідності до пункту 14.1.4 Методичних рекомендацій безпосереднє управління діяльністю закладу вищої освіти здійснює його керівник (ректор), який організовує діяльність закладу вищої освіти, дає обов'язкові для виконання всіма учасниками освітнього процесу доручення, призначає на посаду та звільняє з посади працівників, визначає функціональні обов'язки працівників, забезпечує організацію та здійснення контролю за виконанням навчальних планів і програм навчальних дисциплін; здійснює контроль за якістю роботи педагогічних, науково-педагогічних, наукових та інших працівників.

Таким чином, у разі зайняття ректором університету посади професора кафедри чи іншої посади в цьому ж університеті за суміщенням (сумісництвом) у нього виникатиме потенційний конфлікт інтересів, оскільки у сфері його службових повноважень буде наявний приватний інтерес, який може вплинути на об'єктивність та неупередженість прийняття ним рішень, або на вчинення чи невчинення дій стосовно себе як професора кафедри відповідного навчального закладу.

Звертаємо увагу, що у відповідності до частини п'ятої статті 28 Закону у разі існування в особи сумнівів щодо наявності в неї конфлікту інтересів вона має право звернутися за роз'ясненням до Національного агентства. У разі, якщо особа не отримала підтвердження про відсутність конфлікту інтересів, вона діє відповідно до вимог, передбачених у розділі V цього Закону.

Також Національне агентство розробило тест, який допомагає встановити наявність або відсутність в особи конфлікту інтересів. Тест, розміщений за посиланням: <https://nazk.gov.ua/uk/test-na-vyyavlennya-konfliktu-interesiv/>.

У відповідності до частини першої статті 28 Закону, особи, зазначені у підпунктах 1, 2 частини першої статті 3 Закону для запобігання та врегулювання конфлікту інтересів зобов'язані вживати чотири основні дії:

1) вживати заходів щодо недопущення виникнення реального, потенційного конфлікту інтересів;

2) повідомляти не пізніше наступного робочого дня з моменту, коли особа дізналася чи повинна була дізнатися про наявність у неї реального чи потенційного конфлікту інтересів безпосереднього керівника, а у випадку перебування особи на посаді, яка не передбачає наявності у неї безпосереднього керівника, або в колегіальному органі - Національне агентство чи інший визначений законом орган або колегіальний орган, під час виконання повноважень у якому виник конфлікт інтересів, відповідно;

3) не вчиняти дій та не приймати рішень в умовах реального конфлікту інтересів;

4) вжити заходів щодо врегулювання реального чи потенційного конфлікту інтересів.

Заходи врегулювання конфлікту інтересів визначено статтями 29–36 Закону.

Повідомляємо, що за вчинення корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень посадові особи юридичних осіб публічного права, притягаються до кримінальної, адміністративної, цивільно-правової та дисциплінарної відповідальності у встановленому законом порядку.

Зокрема, адміністративна відповідальність передбачена за порушення окремих вимог щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів (стаття 172-7 Кодексу України про адміністративні правопорушення), а саме:

1) за неповідомлення особою у встановлених законом випадках та порядку про наявність у неї реального конфлікту інтересів;

2) вчинення дій чи прийняття рішень в умовах реального конфлікту інтересів.

Дисциплінарна відповідальність передбачена, зокрема, за:

1) неповідомлення особою безпосереднього керівника про наявність у неї потенційного конфлікту інтересів;

2) невжиття керівником заходів щодо врегулювання конфлікту інтересів у підлеглого.

Необхідно зазначити, що на виконання Антикорупційної програми МОН, затвердженої наказом МОН від 23 березня 2021 р. № 353 (зі змінами, внесеними наказом МОН від 18.08.2021 № 915), було розроблено проєкт Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про вищу освіту»», яким передбачено внесення змін до пункту 5 частини другої статті 42 Закону України «Про вищу освіту».

За умови прийняття зазначеного Закону, на посаду керівника закладу вищої освіти не зможе бути обрана, призначена (у тому числі виконувачем обов'язків) особа, яка за рішенням суду була визнана винною у вчиненні правопорушення, пов'язаного з корупцією, – протягом року з дня набрання відповідним рішенням суду законної сили. Керівники закладів вищої освіти (виконувачі обов'язків), які на день набрання чинності зазначеним Законом підпадуть під дію частини другої статті 42 цього Закону, підлягатимуть звільненню засновником (засновниками) або уповноваженим ним (ними) органом (особою) протягом двох тижнів з дня набрання чинності цим Законом.

На підставі вищевикладеного, наголошуємо на необхідності неухильного дотримання антикорупційного законодавства та пропонуємо ознайомитися з Методичними рекомендаціями, що розміщені за посиланням: <https://wiki.nazk.gov.ua/wp-content/uploads/2022/10/Methodychni-rekomendatsiyi-vid-21.10.2022-13.pdf>.

Додатково звертаємо увагу, що у випадку притягнення особи до відповідальності за вчинення корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення відомості про таку особу заносяться до Єдиного державного реєстру осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення з настанням відповідних негативних наслідків.

З повагою

Заступник Міністра

Олександр КОСТЮЧЕНКО